

מכון ירושלים לחקר שווקים: הממשלה מעבירה מיליארדים למשפחות החזקות במשק

05.7.2010 | 10:35 [אורה קורן](#)

"הממשלה, שלכאורה מתנגדת לריכוזיות, מממנת אותה" - כך קובע מחקר של מכון ירושלים לחקר שווקים, שפורסם היום.

"הממשלה עצמה, אשר לכאורה נלחמת בריכוזיות, אחראית במידה רבה לבעיה", אמר ירון גזית, כלכלן במכון, שערך את המחקר. "מי שנהנה מזה שהממשלה משקיעה את כספי האזרחים, באמצעות המדען הראשי והחוק לעידוד השקעות הון, הם תמיד הקרובים לצלחת וכרישי המשק אשר יודעים 'לחלוב' את התוכניות השונות לטובתם, והפרויקטים שזוכים הם אלו שעובדי הממשלה והשרים רוצים בטובתם", הוסיף גזית. לדבריו, עובדי ממשלת ישראל, פקידיה ושריה מעבירים את כספי משלמי המסים בדרגות חברתיות-כלכליות בינוניות וחלשות לקבוצות העסקיות השולטות במשק ויוצרים במו ידם את הריכוזיות ואת הפירמידות.

המחקר העלה, כי מתוך כוונה לחזק את הכלכלה, היצוא והפריפריה, מעבירה הממשלה מיליארדים רבים של כספי ציבור לחברות ענק אשר נמצאות בבעלות קבוצות עסקיות מעטות. "ראוי להפסיק לאלתר את כל המענקים הממשלתיים המאפשרים לעובדי ציבור להלאים את הכנסותיהם של אזרחים אחדים ולהחליט למי לחלקם", הציעו עורכי המחקר.

לגישתם, כדי לעודד השקעות ולתמוך במחקר ופיתוח, אפשר להעניק פטור ממס חברות למספר שנים אשר ייקבע (לדוגמה, 5-8 שנים) לכל חברה חדשה במשק או לכל חברה שלא נהנתה עד כה ממענקים על חשבון הציבור, או המוכנה להחזיר מענקים שקבלה. עלות תכנית זו לקופת המדינה תהיה זהה לעלות המענקים היום, אולם היא תשפיע על כלל העסקים ולא על המשפחות השולטות במשק בלבד. התוצאה תהיה תנופה לכלל חברות ועסקי המשק ולא רק לכרישיו, ופיזור ההון במקום יצירת ריכוזיות על ידי הממשלה, וכן חיסכון אדיר בהוצאות ממשלה והוצאות משפטיות הקשורות להפעלת שיקול דעת אישי על ידי פקידי הממשלה.

טבלה 1: תשלומי העברה לעשירי המשק - הדגמה

מז' משלם	מז' מעבור	מז' מקבל
מס הכנסה: בלקה מ: ביטניים וחוקים מזע"מ: בלקה מ: חלשים ביטניים וחוקים מס חברות: בלקה מ: קטנות וביטניות	המדען הראשי	אי די אי טכנולוגיות
		תרכובות ברום
		מגנזיום ים המלח
		טאראר
		לומניס
		מודו
		אייסקיור
		הליופיקס
		חממת ניות:
		נגופס
מס הכנסה: בלקה מ: ביטניים וחוקים מס חברות: בלקה מ: קטנות וביטניות	מריכז התשקעות	קוראסיסט
		אי זי ס רג'יקל
		ג'ט פרפ
		צ'קמרקס
		נקסטניין
		מנטורווייב
		קורפלו
		אם ג'י רי אס
		אנדימוטק
		טלרד
מכתשים		
די-פארם		
טרוטבוטק		
קירטק		
מדיונד		
אנדרומדה		
ביוקין		
בריינטקט		
פרוטאב ביוקנסל		
ביוקנסל		
		טאראר
		מפעלי ים המלח
		כרמל אוליפנים
		נוכטייד

מז' מדינת

קבוצת עופר

קבוצת דנקנר

קבוצת שופר

בשלוש השנים האחרונות, למשל, לפחות 8 חברות בשליטת סמי ויולי עופר (או בבעלות חלקית שלהם) קיבלו מענקים מהמדען הראשי: אי.די.אי טכנולוגיות (מכוני התפלה בשיתוף עם קבוצת **דלק** של יצחק תשובה), תרכובות ברום (חברת בת של **כיל**), אשר בשליטת **החברה לישראל**), מגנזיום ים המלח, **טאראר סמיקונדקטרס**, לומניס, מודו, אייסקיור והליופיקס.

המדינה מכרה את אחזקותיה בחממת ניות לעופר היי-טק, קרן ההון סיכון שבעלות האחים עופר. המדען הראשי ממשיך לתת מענקים לחברות בחממה ולמעשה מסבסד את האחים עופר, אשר מחזיקים מניות בכל החברות השייכות לחממה.

קבוצת **אי.די.בי** של נוחי דנקנר היא דוגמא נוספת. טלרד נטוורקס **מכתשים מפעלים כימיים**, שתיהן מקבוצת אי.די.בי, זכו למענקים כאלה בשלוש השנים האחרונות. בנוסף, 9 מתוך 15 החברות המוחזקות על ידי חברת **כלל ביוטכנולוגיה**, גם היא מקבוצת אי.די.בי, זכו למענקים.

טבלה 2: סיוע לעשירי המשק - הדגמה

מי נזרע	מי נהנה	מי נסייע
	בז"ן	בנק ישראל; מדיניות שער חליפין תומכת יצוא
	מפעלי ים המלח	
	גדיב תעשיות	
	כרמל אוליפנים	
	רותם אמפרט נגב	
	אגן	אשרא חברה ממשלתית: ביטוח יצוא
	מכתשים	
	רותם אמפרט נגב	
	מפעלי ים המלח	
	כלל ביטוח אשראי	
	אל אל די יהלומים	מסן היהלומים הישראלי (ממשלתי ופרטי)

קבוצת עופר	←
קבוצת דנקנר	←
קבוצת עופר	←
קבוצת דנקנר	←
קבוצת לבייב	←

בשנת 2007, לדוגמה, לפי נתוני מינהל הכנסות המדינה, 57% מסך הטבות המס רוכזו בידי 5 חברות בלבד. העשירון העליון של החברות מקבלות הטבות זכה ל-87% מסך הטבות. חברות במאיון העליון של מקבלי הטבות זכו להטבות בסכום כמעט זהה לסך תקבולי המסים שהתקבלו מהן. כך מועברים מדי שנה סכומים גבוהים (4.1 מיליארד שקל בשנת 2006) לחברות הגדולות במשק, על חשבון אזרחים אשר אינם זוכים להטבות מס.

מרכז ההשקעות העניק מענק בסך 250 מיליון דולר לחברת טאוור סמיקונדקטרס, אשר בבעלות קבוצת עופר. חברות אחרות של קבוצת עופר זכו למענקים והטבות מהמרכז: מפעלי ים המלח, [כרמל אוליפנים](#), נובטייד, ועוד. כמו כן עוזרת המרכז לחברות בשליטת מוזי ורטהיים וקבוצת [עזריאלי](#).

בשנת 2009 מתוך ערבויות של 3.7 מיליארד שקל, הועברו 1.5 מיליארד שקל לחברת החשמל, כ-200 מיליון ש"ח [לא על](#), התעשייה האווירית והתעשייה הצבאית בגין הסכמי פרישה לפנסיה. רק כ-80 מיליון שקל הועברו לקרן לעסקים בינוניים ולבתי מלון. שאר הסכום, כ-1.5 מיליארד שקל, הועבר כסיוע יצוא לחברות ביטוח היצוא אשרא, [בסס"ח](#) וכלל ביטוח אשראי.

המדינה העניקה לחברת אשרא ערבויות בסך 1.275 מיליארד שקל. בחודש יוני 2010 פורסם כי החברה ביטחה עסקות של רותם אמפרט נגב ומפעלי ים המלח, שתיהן מקבוצת עופר, בהיקף של עשרות מיליוני דולרים.

אולם ביטוח יצוא לטווח קצר מוצע רק על ידי חברת בסס"ח, מקבוצת הראל, וחברת כלל ביטוח אשראי, מקבוצת [כלל](#) אשר בשליטת איש העסקים נוחי דנקנר. שתי חברות אלה נהנות מפריחה בעסקים בעקבות ערבויות המדינה.